

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2009 - 2014

Έγγραφο συνόδου

A7-0291/2011

26.7.2011

ΕΚΘΕΣΗ

σχετικά με την κατάσταση των γυναικών που πλησιάζουν την ηλικία
συνταξιοδότησης
(2011/2091(INI))

Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων

Εισηγήτρια: Edit Bauer

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....	3
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....	14
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	20

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την κατάσταση των γυναικών που πλησιάζουν την ηλικία συνταξιοδότησης (2011/2091(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ιδίως τα άρθρα 2 και 3,
- έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 19,
- έχοντας υπόψη τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, και ιδίως τα άρθρα 21, 23 και 25,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 21ης Σεπτεμβρίου 2010 με τίτλο «Στρατηγική για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών 2010-2015» (COM(2010)0491),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 29ης Απριλίου με τίτλο «Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της δημογραφικής γήρανσης στην ΕΕ (Έκθεση για τη δημογραφική γήρανση 2009)» (COM(2009)0180),
- έχοντας υπόψη τη σύσταση της Επιτροπής, της 3ης Οκτωβρίου 2008, σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας, (2008/867/EK)¹,
- έχοντας υπόψη την έκθεση που εκπονήθηκε για λογαριασμό της Επιτροπής στις 22 Ιουλίου 2010, με τίτλο «Access to healthcare and long-term care - Equal for women and men?» («Πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και τη μακροχρόνια φροντίδα - Είναι ίση για γυναίκες και άνδρες;»),
- έχοντας υπόψη την έκθεση που εκπονήθηκε για λογαριασμό της Επιτροπής στις 24 Νοεμβρίου 2009, με τίτλο «Gender mainstreaming active inclusion policies» («Πολιτικές ενεργού ένταξης για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου»),
- έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2011 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ισότητα των Φύλων για την περίοδο 2011-2020,
- έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 2010 σχετικά με τον αντίκτυπο της γήρανσης του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού στις πολιτικές απασχόλησης,
- έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 7ης Ιουνίου 2010 για την ενεργό γήρανση,
- έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 30ής Νοεμβρίου 2009 για υγιή

¹ EE L 307, 18.11.2008, σ. 11.

και αξιοπρεπή γήρανση,

- έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2009 με θέμα «Ισότητα ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών: ενεργός και αξιοπρεπής γήρανση»,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση με τίτλο «Working conditions of an ageing workforce» («Εργασιακές συνθήκες του γηράσκοντος εργατικού δυναμικού»), η οποία εκπονήθηκε την 1η Μαΐου 2008 από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας,
 - έχοντας υπόψη το διεθνές σχέδιο δράσης της Μαδρίτης για τη γήρανση, που εγκρίθηκε κατά τη δεύτερη παγκόσμια συνέλευση για τη γήρανση (A/CONF.197/9 8) στις 12 Απριλίου 2002,
 - έχοντας υπόψη τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1979 για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW),
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 7ης Σεπτεμβρίου 2010 σχετικά με τον ρόλο των γυναικών σε μια γηράσκουσα κοινωνία¹,
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 48 του Κανονισμού του,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων (A7-0291/2011),
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ισότητα των φύλων και η μη εισαγωγή διακρίσεων βασιζόμενων, μεταξύ άλλων, στην ηλικία, αποτελεί θεμελιώδη αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατοχυρώνεται στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκαταλέγεται στους στόχους και τα καθήκοντα της Κοινότητας,
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι η στρατηγική «Ευρώπη 2020» θέτει ως στόχο επίσημου ποσοστού απασχόλησης το 75% για άνδρες και γυναίκες, ενώ περιλαμβάνει επίσης τον στόχο της μείωσης του αριθμού των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας κατά 20 εκατομμύρια· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ηλικιακή ομάδα των γυναικών άνω των 50, δεδομένων των υψηλών επιπέδων φτώχειας ανεργίας που χαρακτηρίζουν ιδίως αυτή την ομάδα, αποτελεί, ως εκ τούτου, αποφασιστικής σημασίας ηλικιακή κατηγορία για την επίτευξη και των δύο αυτών στόχων,
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η εμμονή σε στερεότυπα για τα φύλα, σε συνδυασμό με τις διακρίσεις ως προς την ηλικία που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι στην αγορά εργασίας, μειώνει ιδιαίτερος τις ευκαιρίες απασχόλησης, κατάρτισης και προαγωγής για τις ηλικιωμένες γυναίκες και ευθύνεται εν μέρει για τον αυξημένο κίνδυνο φτώχειας για τους ηλικιωμένους,
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι διακρίσεις που βασίζονται στο φύλο αποτελούν μια ειδική κατηγορία διακρίσεων διότι είναι συστημική και συστηματική και απαντάται σε όλες τις άλλες μορφές διάκρισης, τις οποίες και επιδεινώνει,

¹ Εγκριθέντα κείμενα, P7_TA(2010)0306.

- E. λαμβάνοντας υπόψη ότι η αγορά εργασίας είναι πολύ πιο δυναμική και ρευστή σήμερα από ό,τι σε παλαιότερες εποχές, με αποτέλεσμα να μην είναι πλέον σίγουρη η ισόβια απασχόληση στον ίδιο τομέα· λαμβάνοντας, συνεπώς, υπόψη ότι αυτό που δείχνει η οικονομική κρίση είναι ότι οι γυναίκες μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αγορά εργασίας,
- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η μελλοντική οικονομική ανταγωνιστικότητα, ευημερία και συμμετοχικότητα της Ευρώπης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητά της να βελτιώσει αποτελεσματικά τη αξιοποίηση του εργατικού της δυναμικού, όχι μόνον με την παράταση του χρόνου απασχόλησης αλλά και μέσω της δημιουργίας εκείνων των συνθηκών εργασίας και συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης που θα στηρίζουν τόσο την βελτίωση των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης όσο και την πρόοδο της οικονομίας· λαμβάνοντας υπόψη ότι τούτο περιλαμβάνει επίσης κατάλληλες πολιτικές για τον συνδυασμό της επαγγελματικής, της οικογενειακής και της ιδιωτικής ζωής και για την αντιμετώπιση άμεσων και έμμεσων διακρίσεων και γενετήσιων στερεότυπων που οδηγούν στην δημιουργία χάσμάτων μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας,
- Z. λαμβάνοντας υπόψη ότι μεταξύ 1990 και 2010 ο πληθυσμός σε ηλικία εργασίας (20-64 ετών) στην ΕΕ-27 αυξήθηκε κατά 1,8%, ο πληθυσμός μεγαλύτερης ηλικίας (65 ετών και άνω) αυξήθηκε κατά 3,7%, ενώ το ποσοστό των ατόμων νεότερης ηλικίας (0-19 ετών) μειώθηκε κατά 5,4%· λαμβάνοντας υπόψη ότι το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω προβλέπεται να αυξηθεί από 17,4% το 2010 σε 30% το 2060¹,
- H. λαμβάνοντας υπόψη ότι το 2008 ο κίνδυνος φτώχειας μεταξύ των ηλικιωμένων γυναικών ανερχόταν στο 22%, έναντι ποσοστού 16% μεταξύ των ηλικιωμένων ανδρών²,
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γυναίκες υπερεκπροσωπούνται συχνά και με διαρκώς αυξανόμενους ρυθμούς μεταξύ των απομονωμένων ηλικιωμένων, λόγω της αύξησης των διαζυγίων και της μείωσης του προσδόκιμου επιβίωσης των ανδρών· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι χήρες και, γενικότερα, οι μοναχικές γυναίκες μεγάλης ηλικίας διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο φτώχειας, απομόνωσης και κοινωνικού αποκλεισμού,
- I. λαμβάνοντας υπόψη ότι το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών ηλικίας 55-64 ετών ήταν 37,8% το 2009, έναντι ποσοστού 54,8% για τους άνδρες της ίδιας ηλικιακής ομάδας³,
- ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το ποσοστό ανεργίας είναι υψηλότερο για τις γυναίκες σε σύγκριση με τους άνδρες σε 21 κράτη μέλη και ότι, ενώ το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας είναι υψηλότερο για τους άνδρες από ό,τι για τις γυναίκες σε 12 χώρες, η ανεργία των γυναικών είναι πιθανότερο να μεταμφιέζεται ως «αδράνεια» εάν είναι παντρεμένες ή έχουν παιδιά,
- ΙΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το μέσο ωρομίσθιο των γυναικών κάτω των 30 ετών είναι το

¹ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής: Έκθεση για τη δημογραφία 2010, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σ. 62.

² Κατάλογος 100 ανισοτήτων, Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων.

³ «Report on Progress on Equality between Women and men in 2010» («Έκθεση σχετικά με την πρόοδο όσον αφορά την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών το 2010»), Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σ. 31.

92% του μέσου ωρομισθίου των ανδρών, και το 67,5% στην ηλικιακή κατηγορία των 50-59 ετών¹, ενώ το μέσο μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων ανέρχεται στο 17,5%,

- ΠΓ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι διαφορές κοινωνικοοικονομικής κατάστασης με βάση το φύλο οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην παραδοσιακή κατανομή των ρόλων, σύμφωνα με την οποία οι άνδρες θεωρείται ότι φέρουν την πρωταρχική ευθύνη για το βιοπορισμό και οι γυναίκες για τη μη αμειβόμενη φροντίδα του σπιτιού και της οικογένειας, μαζί με την ευρύτερη φροντίδα της οικογένειας, η οποία έχει τεράστιο αντίκτυπο στην δυνατότητα των γυναικών, σε σύγκριση με τους άνδρες, να κατοχυρώνουν δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης, για παράδειγμα ενόψει συνταξιοδότησης, και συνεπώς και στην κατάστασή τους ως ηλικιωμένων, ιδίως σε περίπτωση διαζυγίου, χωρισμού ή χηρείας,,
- ΙΔ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γυναίκες είναι πιθανότερο να έχουν βραδύτερες, βραχύτερες και/ή διακοπτόμενες σταδιοδρομίες και χαμηλότερες μέσες αποδοχές από τους άνδρες, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στο υψηλότερο μισθολογικό χάσμα με βάση το φύλο και οδηγεί σε διαφοροποίηση των συνεισφορών σε ταμεία προσωπικής συνταξιοδότησης με βάση το φύλο, αυξάνοντας έτσι τον κίνδυνο φτώχειας για τις ηλικιωμένες γυναίκες,
- ΙΕ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το χάσμα μεταξύ των φύλων είναι μικρότερο πριν από τη δημιουργία οικογένειας και μεγαλώνει όταν τα άτομα γίνονται ζευγάρια· λαμβάνοντας υπόψη ότι μια μείωση της απασχολησιμότητας των γυναικών παρατηρείται με την γέννηση του πρώτου τους παιδιού και ότι τα μειονεκτήματα ως προς την αγορά εργασίας συσσωρεύονται στα πρώιμα στάδια του κύκλου ζωής τους λόγω της φροντίδας των παιδιών και μετατρέπονται σε μεταγενέστερο στάδιο στη φροντίδα των ηλικιωμένων, με συχνή εξέλιξη το φαινόμενο της φτώχειας στην εργασία,
- ΙΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, συγκρινόμενες με τους άνδρες, οι μεγαλύτερης ηλικίας γυναίκες συχνά επιλέγουν ή υποχρεούνται να επιλέξουν, τη μερική απασχόληση και πολύ συχνά εγκαταλείπουν την αγορά εργασίας επιλέγοντας, ή επειδή υποχρεούνται να επιλέξουν, την πρόωρη συνταξιοδότηση,
- ΙΖ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, ενώ η σπουδαιότητα μιας προσέγγισης με γνώμονα το φύλο όσον αφορά τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας αναγνωρίζεται ευρέως σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες, οι αξιολογήσεις των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας καταδεικνύουν ότι ο συνυπολογισμός της διάστασης του φύλου παραμένει άνισος και μάλλον περιορισμένος,
- ΙΗ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γυναίκες άνω των 50 ετών συχνά υφίστανται διττή ή πολλαπλή διάκριση που στηρίζεται σε στερεότυπα με βάση το φύλο και την ηλικία, τα οποία συχνά εντείνονται λόγω της συνδεδεμένης με το φύλο εργασίας τους και των χαρακτηριστικών της ζωής τους (π.χ. διακοπές στη σταδιοδρομία, μερική απασχόληση, ενδεχόμενη εγκατάλειψη της εργασίας τους προκειμένου να φροντίσουν τις οικογένειές τους ή να εργαστούν στις επιχειρήσεις των συζύγων, ιδίως στον διανεμητικό κλάδο ή στην γεωργία, χωρίς καταβολή μισθού ή ένταξη σε σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και

¹ «The life of women and men in Europe - A statistical portrait» («Η ζωή των γυναικών και των ανδρών στην Ευρώπη - στατιστικό πορτραίτο»), Eurostat, 2008, σ. 196.

μισθολογικό χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών), λαμβάνοντας υπόψη ότι, ως εκ τούτου, οι γυναίκες τείνουν να αντιμετωπίζουν περισσότερα συσσωρευμένα μειονεκτήματα σε σύγκριση με τους άνδρες των ιδίων κατηγοριών· λαμβάνοντας, επιπλέον, υπόψη ότι, σε καιρούς οικονομικής ύφεσης, οι συγκεκριμένες γυναίκες αντιμετωπίζουν ακόμα μεγαλύτερο κίνδυνο να περιπέσουν στη φτώχεια,

- ΙΘ. λαμβάνοντας υπόψη ότι στην αγορά εργασίας οι γυναίκες συχνά θεωρούνται «ηλικιωμένες» σε πολύ μικρότερη ηλικία από ό,τι οι άνδρες· λαμβάνοντας υπόψη ότι το 58% των Ευρωπαίων θεωρεί ότι οι διακρίσεις με βάση το φύλο είναι εκτεταμένες¹,
- Κ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η βία εναντίον των ηλικιωμένων γυναικών αποτελεί ένα σοβαρά παραμελημένο ζήτημα λόγω της ιδιαίτερης απροθυμίας των ηλικιωμένων γυναικών να αποκαλύψουν την κακομεταχείριση, λόγω των στερεοτυπικών αντιλήψεων των κοινωνικών λειτουργών που θεωρούν ότι οι ηλικιωμένες γυναίκες κινδυνεύουν λιγότερο και λόγω του περιορισμένου αριθμού επιλογών που διαθέτουν οι ηλικιωμένες που πέφτουν θύμα κακομεταχείρισης·
- ΚΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η εκπαίδευση στην ισότητα από τη νηπιακή ηλικία, οι πολιτικές επαγγελματικού προσανατολισμού και οι πολιτικές προαγωγής της απασχόλησης των γυναικών συνιστούν αποτελεσματικούς τρόπους για να δοθεί οριστικό τέρμα σε αυτού του είδους τις διακρίσεις,

Γενικές διατάξεις

1. επικροτεί την απόφαση της Επιτροπής να οριστεί το 2012 «ευρωπαϊκό έτος ενεργού γήρανσης και αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών», και ζητεί από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να λάβουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων, περιλαμβανομένης και της αντιμετώπισης των στερεοτύπων που σχετίζονται με τις διακρίσεις με γνώμονα το φύλο και την ηλικία και της προαγωγής της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών·
2. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν ώστε οι πολλαπλές διακρίσεις κατά των γυναικών ηλικίας άνω των 50 ετών να αντικατοπτρίζονται καλύτερα και να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά στην ανοικτή μέθοδο συντονισμού όσον αφορά τις συντάξεις, την κοινωνική ένταξη, την απασχόληση, τα μεταβαλλόμενα στερεότυπα με κριτήριο το φύλο και τη συμμετοχή των γυναικών στους φορείς λήψης πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων·
3. καλεί τα κράτη μέλη να ενσωματώσουν τη διάσταση του φύλου κατά την προετοιμασία και υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων των συνταξιοδοτικών συστημάτων, σημείο που θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη στην επικείμενη Λευκή Βίβλο για τα συνταξιοδοτικά συστήματα και άλλες μεταρρυθμίσεις της πολιτικής για την κοινωνική ασφάλιση, να προαγάγουν τη χρήση περισσότερης ισότητας ενισχύοντας τον αναλογικό υπολογισμό των συντάξεων για άνδρες και γυναίκες, να προωθήσουν μέτρα για τη μείωση του κινδύνου φτώχειας, να αντιμετωπίσουν τη φτώχεια την οποία υφίστανται σήμερα οι ηλικιωμένοι, να βελτιώσουν την ποιότητα, την προσβασιμότητα και την οικονομική βιωσιμότητα όσον αφορά την (υγειονομική) φροντίδα και να θέσουν τέρμα στη

¹ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 317, Διακρίσεις στην ΕΕ το 2009, Νοέμβριος 2009, σ. 71.

πρακτική της υποχρεωτικής συνταξιοδότησης επιτρέποντας στις γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας μέσω της καταπολέμησης των διακρίσεων·

4. καλεί τα κράτη μέλη να θεσπίσουν συμπληρωματικές ρυθμίσεις στη νομοθεσία τους περί συντάξεων όσον αφορά τις συντάξεις χηρείας προκειμένου οι γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας να είναι λιγότερο εκτεθειμένες στον κίνδυνο φτώχειας·
5. επισημαίνει πόση σημασία έχει να ληφθούν μέτρα προώθησης της ενσωμάτωσης των γυναικών που ανήκουν στις πλέον ευάλωτες κατηγορίες, δηλαδή στις μετανάστριες, στις γυναίκες που ανήκουν σε μειονότητες, στις γυναίκες με αναπηρίες, στις γυναίκες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, στις γυναίκες με λίγη επαγγελματική εμπειρία, στις φυλακισμένες γυναίκες κ.λπ., προκειμένου να εξασφαλιστεί το δικαίωμά τους σε μια αξιοπρεπή ζωή·
6. καλεί τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα με σκοπό τη διασφάλιση της αξιοπρεπούς γήρανσης χωρίς ταπεινώσεις, διακρίσεις ή οποιαδήποτε μορφή βίας κατά των γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας·
7. επισημαίνει ότι οι ηλικιωμένες γυναίκες αποτελούν οικονομικό πόρο και παρακαταθήκη εμπειρίας και προσφέρουν ζωτικής σημασίας υποστήριξη στην κοινότητα και στις οικογένειες διότι φροντίζουν τα εξαρτώμενα άτομα και διότι μπορούν να παράσχουν συμβουλές σε ζητήματα εργασίας χάρη στην εκτεταμένη επαγγελματική τους εμπειρία, χωρίς να αγνοείται η συμβολή τους στην διαφύλαξη της υπαίθρου·
8. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναλάβουν πρωτοβουλίες που θα ενισχύσουν την κατανόηση των κωδίκων και της κουλτούρας των νέων τεχνολογιών προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στον ηλικιωμένο γυναικείο πληθυσμό να γεφυρώσει το ψηφιακό χάσμα και να αυξήσει τις διαπροσωπικές και επικοινωνιακές δεξιότητές του, καθώς και την ικανότητά του να διαχειρίζεται την αυτοτέλεια και τα συμφέροντά του·
9. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εκπονήσουν μελέτη, σε στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, σχετικά με την κατάσταση των γυναικών άνω των 50 ετών, εστιάζοντας ιδιαίτερα στις εμπειρίες τους στην αγορά εργασίας, στις εμπειρίες τους ως παρόχων φροντίδας, στο πώς οι γυναίκες και οι άνδρες χρησιμοποιούν το χρόνο τους, καθώς και σε ζητήματα που αφορούν την υγεία και άλλες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν·

Οι γυναίκες στην αγορά εργασίας

10. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διαμορφώσουν συνθήκες που να επιτρέπουν και να βοηθούν τις ηλικιωμένες γυναίκες να παραμείνουν ή/και να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έτους ενεργού γήρανσης και αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών, έτσι ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν το δυναμικό τους στην αγορά εργασίας και να γίνονται σεβαστά τα δικαιώματά τους· καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν επίσης μέτρα παροχής κινήτρων που να ενθαρρύνουν τους εργοδότες να βελτιώσουν τις πολιτικές τους για τις ίσες ευκαιρίες, έτσι ώστε να αντιμετωπισθούν οι στάσεις διάκρισης έναντι των ηλικιωμένων γυναικών και ώστε οι

ηλικιωμένες εργαζόμενες να απολαύουν ίσης πρόσβασης π.χ. στην κατάρτιση, στην προαγωγή και στην εξέλιξη της σταδιοδρομίας·

11. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να καθιερώσουν χωρίς καθυστέρηση μια συνολική, πολυδιάστατη, ευαίσθητη σε θέματα φύλου και ευνοϊκή προς το γήρας προσέγγιση της απασχόλησης και των κοινωνικών πολιτικών, η οποία να διασφαλίζει την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη των γυναικών· καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να πραγματοποιήσουν επίσης εμπειριστατωμένη μελέτη της κατάστασης στην οποία βρίσκεται η γενιά των ηλικιωμένων γυναικών που ήδη ζουν σε συνθήκες φτώχειας και να λάβουν χωρίς χρονοτριβή κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου να ξεφύγουν οι γυναίκες αυτές από τη φτώχεια·
12. καλεί τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν κατάλληλα τις πολλαπλές διακρίσεις που υφίστανται οι γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας όταν ζητούν πρόσβαση στην απασχόληση·
13. καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει περαιτέρω και να βελτιώσει τη συλλογή και ανάλυση ακριβών, χρήσιμων, συγκριτικών ευρωπαϊκών στοιχείων με γνώμονα το φύλο και την ηλικία, ιδιαίτερα όσον αφορά τα ποσοστά απασχόλησης και ανεργίας των γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστριών και των γυναικών με αναπηρίες, την (άτυπη) συμμετοχή των γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας στην (μη αμειβόμενη) φροντίδα της οικογενείας τους και των συγγενών τους, καθώς και το ποσοστό των εξαρτώμενων ηλικιωμένων και την κακομεταχείριση των ηλικιωμένων ατόμων, στοιχεία τα οποία θα πρέπει να διέπονται από τη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων, που βρίσκεται σήμερα σε ισχύ σε όλα τα κράτη μέλη·
14. επικροτεί το γεγονός ότι τα κράτη μέλη έχουν ήδη αναγνωρίσει ότι τα χαρακτηριστικά και οι αιτίες της ανισότητας μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας σχετίζονται ευθέως με το στάδιο του κύκλου ζωής, και τονίζει ότι πρέπει, επομένως, να προωθηθεί μια προσέγγιση της εργασίας που θα ερείδεται στον κύκλο ζωής· απευθύνει, ωστόσο, έκκληση στα κράτη μέλη –προκειμένου να αντιμετωπιστούν επαρκώς οι προκλήσεις του κύκλου ζωής– να αντιμετωπίσουν με εστιασμένα μέτρα τη μειονεκτική θέση των νέων και των μεγαλύτερης ηλικίας γυναικών σε σύγκριση με τους άνδρες της ίδιας ηλικίας στις ενεργητικές πολιτικές τους για την αγορά εργασίας και όχι απλώς να εφαρμόζουν αυτές τις πολιτικές για ενήλικες άνδρες και γυναίκες·
15. καλεί τα κράτη μέλη να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές για τη βελτίωση της ποιότητας των συνθηκών εργασίας για τις γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας, προκειμένου να δημιουργήσουν γι' αυτές έναν βιώσιμο και υγιή χώρο εργασίας·
16. ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν τις μεγαλύτερης ηλικίας γυναίκες στις διαδικασίες διά βίου μάθησης και να αναπτύξουν περαιτέρω και να υποστηρίξουν ευέλικτα προγράμματα επανακατάρτισης τα οποία θα είναι κατάλληλα για τις γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες και ικανότητές τους, με σκοπό την αύξηση της απασχολησιμότητάς τους και με σκοπό να βοηθήσουν τις ηλικιωμένες γυναίκες να διατηρήσουν έναν ανεξάρτητο και ενεργό τρόπο ζωής καθώς και να μοιραστούν τις συσσωρευμένες εμπειρίες και γνώσεις τους με τις νεότερες γενιές·
17. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν ούτως ώστε τα μειονεκτήματα

που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στην αγορά εργασίας, ιδίως όσα οφείλονται σε ευθύνες φροντίδας, να μην τις φέρνουν σε δυσμενή θέση όσον αφορά τα συνταξιοδοτικά τους δικαιώματα ή άλλα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης·

18. παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να προβλέψουν στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας ρυθμίσεις συνυπολογισμού που θα επιτρέψουν σε εισφορές που προέρχονται από περιόδους αμειβόμενης απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης, ή από διαφορετικές θέσεις εργασίας, να συναθροίζονται, αν αυτό δεν έχει γίνει ακόμη·
19. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναπτύξουν και προωθήσουν συνταξιοδοτικά συστήματα για τα οποία γίνεται εκτίμηση των επιπτώσεων ανάλογα με το φύλο, ως μέσο παροχής στήριξης και διασφάλισης των ηλικιωμένων γυναικών από τον μεγάλο κίνδυνο φτώχειας που διατρέχουν, λαμβάνοντας υπόψη τις διακοπές της σταδιοδρομίας τους που οφείλονται στις υποχρεώσεις παροχής φροντίδας, προκειμένου να αποφευχθεί η δημιουργία νέων παγίδων εξάρτησης·
20. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να λάβουν χωρίς καθυστέρηση αποτελεσματικά μέτρα για την εφαρμογή της αρχής της ίσης αμοιβής για ίση εργασία, (π.χ. μέσω συστημάτων υποχρεωτικής αξιολόγησης της εργασίας και σχεδίου δράσης για την ισότητα στον χώρο εργασίας), προκειμένου να εξαλειφθεί το χάσμα των μισθολογικών διαφορών λόγω φύλου, κάτι το οποίο μπορεί επίσης να συμβάλει στο κλείσιμο του συνταξιοδοτικού χάσματος, με στόχο να μειωθεί και τελικώς να εξαλειφθεί ο υψηλότερος κίνδυνος φτώχειας που αντιμετωπίζουν οι - ηλικιωμένες κυρίως - γυναίκες·
21. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν κατάλληλες πολιτικές για τον συνδυασμό της εργασίας, της οικογένειας και της ιδιωτικής ζωής και να ενσωματώσουν τη διάσταση της γήρανσης σε όλες τις συναφείς πολιτικές, μέσω της ενσωμάτωσης της διάστασης της ηλικίας και λαμβάνοντας υπόψη τα διαφορετικά στάδια της ζωής· καλεί το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, που έχει την έδρα του στο Βίλνιους, να εκπονήσει τις απαραίτητες μελέτες έρευνας και αντικτύπου·
22. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν πλήρως και αποτελεσματικά τα υφιστάμενα μέσα και προγράμματα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, με σκοπό την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας στις αγορές εργασίας και την αντιμετώπιση των διακρίσεων κατά των γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας σε όλους τους τομείς·
23. ζητεί από τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας στον επιχειρηματικό τομέα ενθαρρύνοντας και υποστηρίζοντας τις γυναίκες που ξεκινούν νέες επιχειρήσεις και διευκολύνοντας την πρόσβαση των γυναικών στη χρηματοδότηση, ιδίως μέσω της μικροπίστωσης, και ζητεί ισότιμη εκπροσώπηση ανδρών και γυναικών στους φορείς λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών συμβουλίων των επιχειρήσεων·
24. καλεί τα κράτη μέλη να παροτρύνουν τις επιχειρήσεις ώστε να ενσωματώσουν αρχές και εργαλεία διαχείρισης των προβλημάτων που σχετίζονται με την ηλικία στις πολιτικές τους, ιδίως όσον αφορά το προσωπικό, να υιοθετήσουν μία ευνοϊκή προς το γήρας και ευαίσθητη ως προς το φύλο πολιτική στους χώρους εργασίας, να αναγνωρίσουν με τον δέοντα σεβασμό τη συσσωρευμένη γνώση και εμπειρία των

πλέον ηλικιωμένων γυναικών υπαλλήλων τους και να διαμορφώσουν μία αξιόπιστη και διαφανή πολιτική ενημέρωσης που θα επιτρέπει στους πλέον ηλικιωμένους υπαλλήλους να προετοιμάζονται για τη συνταξιοδότηση μετά λόγω γνώσεως· καλεί επιπλέον την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να βελτιώσουν τις διαδικασίες επιβολής κυρώσεων εις βάρος εργοδοτών που προβαίνουν σε διακρίσεις εναντίον ηλικιωμένων γυναικών υπαλλήλων· επιστά την προσοχή στην ανάγκη να περιληφθούν οι πολιτικές αυτές στο Small Business Act («νομοθετική πράξη για τις μικρές επιχειρήσεις»).

Οι γυναίκες ως πάροχοι φροντίδας

25. καλεί τα κράτη μέλη να επιταχύνουν την πρόοδο προς την κατεύθυνση της ικανοποίησης των αναγκών των οικογενειών που έχουν αναλάβει την ευθύνη εξαρτωμένων μελών και καλεί την Επιτροπή να εξακολουθήσει να στηρίζει την ανάπτυξη δομών μέριμνας μέσω της χρήσης των διαρθρωτικών ταμείων·
26. καλεί τα κράτη μέλη να βελτιώσουν την παροχή υπηρεσιών φροντίδας υψηλής ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της κατ' οίκον φροντίδας των ηλικιωμένων, να εξασφαλίσουν την προσβασιμότητα σε τέτοιου είδους φροντίδα καθώς και την οικονομική της βιωσιμότητα, να βελτιώσουν την αναγνώριση της αξίας του έργου που επιτελούν οι επαγγελματίες πάροχοι φροντίδας και να προσφέρουν στήριξη σε οικογένειες που παρέχουν φροντίδα σε εξαρτώμενα πρόσωπα μεγαλύτερης ηλικίας, λόγω χάρη μέσω της οικονομικής αποζημίωσής τους για τη συνεισφορά τους και μέσω της παροχής συμβουλών και κατάρτισης ούτως ώστε να είναι σε θέση να προσφέρουν υψηλής ποιότητας άτυπη μέριμνα·
27. επισημαίνει την ανάγκη να ληφθούν επαρκείς πρόνοιες προς την κατεύθυνση ενός δεόντως υψηλού επιπέδου μέριμνας για παιδιά, ηλικιωμένους και λοιπά εξαρτώμενα άτομα, μέριμνα που θα διατίθεται με προσιτό τίμημα και θα συνάδει με τα ωράρια πλήρους απασχόλησης ούτως ώστε να διασφαλίζεται ότι οι γυναίκες δεν θα αναγκάζονται να διακόπτουν, εγκαταλείπουν ή να συντομεύουν την σταδιοδρομία τους προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες των εξαρτώμενων ατόμων που έχουν υπ' ευθύνη τους·
28. επισημαίνει ότι αυτές οι υπηρεσίες μέριμνας για παιδιά και εξαρτώμενα άτομα αποτελούν μια σημαντική πηγή θέσεων απασχόλησης που θα μπορούσαν να καλυφθούν από ηλικιωμένες γυναίκες που επί του παρόντος έχουν ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης·
29. καλεί τα κράτη μέλη να προσφέρουν προγράμματα κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων με σκοπό τη διασφάλιση υπηρεσιών φροντίδας υψηλής ποιότητας και την αντιστάθμιση των ελλείψεων προσωπικού στον τομέα της περίθαλψης (φροντίδα και υγειονομική περίθαλψη) λόγω των δημογραφικών τάσεων·
30. ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να επεκτείνουν την πρόσβαση σε γονικές άδειες και στους παππούδες και τις γιαγιάδες καθώς και στα παιδιά που φροντίζουν τους γονείς τους, να αναγνωρίσουν τη φροντίδα εξαρτώμενων προσώπων, εξετάζοντας παράλληλα και το ενδεχόμενο καθιέρωσης «άδειας φροντίδας» και και παροχής υπηρεσιών, κατάρτισης και συμβουλών σε παρόχους φροντίδας·

31. αντιλαμβάνεται ότι οι γυναίκες που προσεγγίζουν την ηλικία συνταξιοδότησης συχνά είναι γιαγιάδες· αποδέχεται εντούτοις το γεγονός ότι οι γυναίκες που προσεγγίζουν την ηλικία συνταξιοδότησης δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται μόνον ως πάροχοι φροντίδας· ζητεί συνεπώς από τα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο δημιουργίας υποδομών παιδικής μέριμνας, οι οποίες θα παρέχουν στους παππούδες, εφόσον το επιθυμούν, την ελευθερία επιλογής άλλων δραστηριοτήτων·
32. ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να προαγάγουν τη συμμετοχή των πολιτών και την υλοποίηση διαγενεακών προγραμμάτων για άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, χρηματοδοτώντας πρωτοβουλίες και προγράμματα·
33. καλεί τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα σε όλα τα επίπεδα, περιλαμβανομένης της ενίσχυσης των συναφών ΜΚΟ, για την κάλυψη των ειδικών αναγκών ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας, κυρίως μεγαλύτερης ηλικίας γυναικών που ζουν μόνες, ώστε να μειωθεί η απομόνωση και εξάρτησή τους και να προαχθεί η ισότητα, η ασφάλεια και η ευημερία τους·
34. ζητεί από τα κράτη μέλη να μελετήσουν τις δυνατότητες στον τομέα της στέγασης και να στηρίξουν κοινοτικές ομάδες και φορείς αρωγής ως μέσο για την καταπολέμηση της απομόνωσης των ηλικιωμένων γυναικών και τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για τη διαγενεακή αλληλεγγύη·
35. αναγνωρίζει ότι οι ηλικιωμένες γυναίκες πρέπει να έχουν την δυνατότητα να επιλέξουν οι ίδιες με αξιοπρέπεια πώς επιθυμούν να ζήσουν, είτε μόνες τους είτε σε χώρους κοινής διαβίωσης·

Ζητήματα υγείας

36. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναγνωρίσουν τη διάσταση του φύλου στον τομέα της υγείας ως αναγκαίο τμήμα των πολιτικών της ΕΕ για την υγεία και, συνεπώς, ζητεί από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εντείνουν περαιτέρω τις προσπάθειές τους για την υιοθέτηση μιας διττής στρατηγικής για την ενσωμάτωση των διαστάσεων του φύλου και της ηλικίας, καθώς και ειδικών δράσεων που σχετίζονται με το φύλο, στο πλαίσιο των πολιτικών υγείας τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο·
37. παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναγνωρίσουν την σημασία που έχει μία θεραπευτική και παρηγορητική υγειονομική περίθαλψη, ευαίσθητη στις παραμέτρους του φύλου και της ηλικίας· καλεί τα κράτη μέλη να διευρύνουν την έρευνα ώστε να επεκταθεί στις σχετικές με το φύλο ασθένειες, συμπεριλαμβανομένων των αιτίων, της ενδεχόμενων τρόπων πρόληψης και των αγωγών για τις ασθένειες αυτές·
38. αναγνωρίζει το ζωτικό ρόλο των προληπτικών εξετάσεων και της προληπτικής ιατρικής για την υγειονομική περίθαλψη και ενθαρρύνει την Επιτροπή να χρησιμοποιήσει την ανοικτή μέθοδο συντονισμού ώστε να διασφαλιστεί η ανταλλαγή απόψεων επί του θέματος, να προαχθεί η εναρμόνιση των προληπτικών εξετάσεων σε όλη την ΕΕ, να εντοπιστούν βέλτιστες πρακτικές και να θεσπιστούν κατευθυντήριες γραμμές·
39. επικροτεί τις προσπάθειες ορισμένων κρατών μελών τα οποία παρέχουν δωρεάν

πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόληψης νόσων που σχετίζονται με το φύλο, και ενθαρρύνει τα κράτη μέλη τα οποία δεν το έχουν πράξει ακόμη να ενισχύσουν την προληπτική υγειονομική περίθαλψη για τις γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας προβλέποντας, λόγω χάρη, τη διενέργεια προσιτών και τακτικών μαστογραφιών και εξετάσεων κολπικών επιχρισμάτων, να καταργήσουν τα όρια ηλικίας όσον αφορά την πρόσβαση στην υγειονομική πρόληψη, όπως για παράδειγμα, για τον προσυμπτωματικό έλεγχο για τη διάγνωση του καρκίνου του μαστού, και να προωθήσουν την ευαισθητοποίηση του κοινού όσον αφορά τη σπουδαιότητα του προληπτικού ελέγχου·

40. παροτρύνει τα κράτη μέλη να εντείνουν περαιτέρω τις προσπάθειές τους προκειμένου να θεσπίσουν μια στρατηγική ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στις πολιτικές υγείας και προκειμένου να εξασφαλίσουν ισότητα πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας φροντίδας τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες, ιδίως δε για τους ηλικιωμένους και για όσους αντιμετωπίζουν πολλαπλά μειονεκτήματα·
41. ενθαρρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να σχεδιάσουν μέτρα μέσω των οποίων θα διασφαλιστεί η βελτίωση της υγείας και ασφάλειας στην εργασία, προστατεύοντας έτσι τη δυνατότητα απασχόλησης και τις δεξιότητες των εργαζομένων και προωθώντας την καλύτερη υγεία των ηλικιωμένων·
42. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να καταπολεμήσουν όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας, αναγνωρίζοντας ότι υποτίμησαν το πρόβλημα, μέσω της καταπολέμησης των κοινωνικών στερεότυπων και μεριμνώντας ώστε οι πάροχοι υπηρεσιών να είναι σε θέση να λάβουν υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των πιο ηλικιωμένων θυμάτων βίας, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να επιτευχθεί ισότητα μεταξύ των φύλων, και αξιοποιώντας πλήρως τις δυνατότητες του προγράμματος DAPHNE·
43. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Οι γυναίκες αποτελούν τουλάχιστον το 50% του πληθυσμού οποιασδήποτε χώρας της ΕΕ· επομένως, είναι σημαντικό μέρος του εργατικού δυναμικού. Επιπλέον, η Ευρώπη έχει το υψηλότερο ποσοστό γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας στον κόσμο.

Ένας από τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι η καταπολέμηση της φτώχειας και η προαγωγή της απασχόλησης μέσω της αύξησης του ποσοστού απασχόλησης στο 75% και της μείωσης της φτώχειας κατά 20 εκατομμύρια.

Τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας αντιπροσωπεύουν μεγάλο και αυξανόμενο τμήμα του πληθυσμού της ΕΕ. Καθώς οι πληθυσμοί της Ευρώπης γερνούν όλο και περισσότερο, η διασφάλιση της βιωσιμότητας των συντάξεων αποτελεί τεράστια πρόκληση λόγω της μειωμένης γεννητικότητας, της συρρίκνωσης του εργατικού δυναμικού και της αύξησης του αριθμού των υγιών και μακρόβιων συνταξιούχων. Τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας αντιπροσωπεύουν τεράστιο πολιτισμικό, κοινωνικό και επαγγελματικό κεφάλαιο. Η συνεχής συνεισφορά τους στην κοινωνία, συχνά χωρίς αμοιβή, τις περισσότερες φορές παραβλέπεται, ενώ οι δυνατότητες ευρύτερης συμμετοχής και συμβολής τους παραμένουν αναξιοποίητες. Επιπλέον, η γενιά της έκρηξης των γεννήσεων μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο θα εξέλθει από την αγορά εργασίας εντός των προσεχών ετών. Αν θέλουμε να επιτύχουμε τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», αυτή είναι η τελευταία ευκαιρία για να τους διατηρήσουμε εντός της αγοράς εργασίας. Η γενιά αυτή έχει ποσοστό απασχόλησης 37%, ενώ το ποσοστό φτώχειας είναι το πλέον εκτεταμένο μεταξύ των ατόμων της συγκεκριμένης γενιάς, γι' αυτό προσφέρουν τεράστιες δυνατότητες ως προς την επίτευξη του στόχου του 75% στον τομέα της απασχόλησης καθώς και ως προς την καταπολέμηση της φτώχειας μέσω της εξασφάλισης αυξημένων συντάξεων.

Είναι πολύ διαδεδομένος ο φόβος ότι οι πιο ηλικιωμένες γενιές γίνονται μεγάλο βάρος για τα νεότερα, ενεργά άτομα και ότι αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε εντάσεις μεταξύ των γενεών. Μια βασική ευκαιρία για την αντιμετώπιση της πρόκλησης της δημογραφικής γήρανσης και της διατήρησης της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών είναι, μεταξύ άλλων, να διασφαλίσουμε την παραμονή των εργαζομένων για μεγαλύτερο διάστημα στην αγορά εργασίας, καθώς και ότι θα διατηρούνται υγιείς, ενεργοί και ανεξάρτητοι για μεγαλύτερο διάστημα μετά τη συνταξιοδότησή τους. Η αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών περιλαμβάνεται επί μακρόν στην ημερήσια διάταξη της ΕΕ, όσον αφορά τόσο τη χάραξη πολιτικής όσο και την ευαισθητοποίηση.

Οι γυναίκες στην αγορά εργασίας

Οι γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας υφίστανται διττή ή πολλαπλή διάκριση στην αγορά εργασίας με βάση το φύλο και την ηλικία, σε συνδυασμό με την πιο ευάλωτη θέση τους στην αγορά εργασίας λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της σταδιοδρομίας των γυναικών.

Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών ηλικίας 55-64 ετών ήταν 37,8% το 2009, έναντι ποσοστού 54,8% για τους άνδρες της ίδιας ηλικιακής ομάδας. Το ποσοστό ανεργίας είναι υψηλότερο για τις γυναίκες σε σύγκριση με τους άνδρες σε 21 κράτη μέλη και, ενώ το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας είναι υψηλότερο για τους άνδρες από ό,τι για τις γυναίκες σε 12 χώρες, η ανεργία των γυναικών είναι πιθανότερο να μεταμφιέζεται ως «αδράνεια» εάν

είναι παντρεμένες ή έχουν παιδιά. Το ποσοστό μερικής απασχόλησης των γυναικών είναι τετραπλάσιο του αντίστοιχου ποσοστού για τους άνδρες, ενώ οι μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενες εμφανίζουν το υψηλότερο ποσοστό μερικής απασχόλησης, το οποίο ανέρχεται σε 37%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους μεγαλύτερης ηλικίας άνδρες είναι 12%. Επιπλέον, το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων είναι πολύ πιο αυξημένο στις μεγαλύτερες ηλικίες παρά στην αρχή της επαγγελματικής σταδιοδρομίας. Αντικατοπτρίζει τις διακοπές που υποχρεώνονται να κάνουν οι γυναίκες στη σταδιοδρομία τους, κυρίως λόγω του τοκετού. Εξάλλου, υπάρχουν λιγότερες ευκαιρίες μάθησης για τις γυναίκες εν γένει, κυρίως για τις ώριμες γυναίκες, καθιστώντας εξαιρετικά δυσχερή την προσαρμογή στις διακυμάνσεις της ζήτησης στην αγορά εργασίας. Η κατάρτιση και η ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων μπορεί, συνεπώς, να βοηθήσει τις μεγαλύτερης ηλικίας γυναίκες να συμμετέχουν πληρέστερα στην αγορά εργασίας.

Στις μεγαλύτερες ηλικίες, οι διαφορές μεταξύ των φύλων είναι κυρίως αποτέλεσμα των μειονεκτημάτων που συσσωρεύουν οι γυναίκες στην αγορά εργασίας στα πρώιμα στάδια του κύκλου ζωής τους, γεγονός που οδηγεί σε φαινόμενα επίμονης φτώχειας στην εργασία, πρώιμης συνταξιοδότησης και αδράνειας, καθώς και σε μακροχρόνια παραμονή σε θέσεις εργασίας μειωμένων δεξιοτήτων και απολαβών.

Οι γυναίκες είναι πολύ πιθανότερο να ακολουθήσουν βραδύτερες, βραχύτερες ή/και διακοπόμενες σταδιοδρομίες με μέσο όρο αποδοχών χαμηλότερο από των ανδρών. Οι διαφορές κοινωνικοοικονομικής κατάστασης οφείλονται εν μέρει στην παραδοσιακή διαίρεση της αγοράς εργασίας με βάση το φύλο, σύμφωνα με την οποία οι άνδρες φέρουν την πρωταρχική ευθύνη για τον βιοπορισμό και οι γυναίκες για την απλήρωτη φροντίδα του σπιτιού και της οικογένειας, η οποία έχει τεράστιο αντίκτυπο στη δυνατότητα των ανδρών και των γυναικών να κατοχυρώνουν δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης ενόψει της συνταξιοδότησής τους. Συχνά, οι γυναίκες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση στην αγορά εργασίας, κυρίως λόγω των, συνήθως μη αμειβόμενων, ευθυνών τους για την παροχή φροντίδας, με αποτέλεσμα να υποβαθμίζονται τα συνταξιοδοτικά τους δικαιώματα. Τα χαμηλότερα συνολικά εισοδήματα των γυναικών επηρεάζουν τις συντάξεις τους στο πλαίσιο συνταξιοδοτικών προγραμμάτων τα οποία έχουν διαμορφωθεί με βάση τα ατομικά έσοδα και το ιστορικό απασχόλησης, αυξάνοντας έτσι τον κίνδυνο φτώχειας στην τρίτη ηλικία. Επιπλέον, οι γυναίκες έχουν υψηλότερο προσδόκιμο επιβίωσης, λόγω του οποίου αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των ηλικιωμένων. Αυτό έχει συχνά ως αποτέλεσμα να υπερεκπροσωπούνται όλο και περισσότερο οι γυναίκες μεταξύ των απομονωμένων ηλικιωμένων. Οι χήρες και οι μοναχικές γυναίκες μεγάλης ηλικίας διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο φτώχειας, απομόνωσης και κοινωνικού αποκλεισμού.

Οι διακρίσεις με βάση την ηλικία εις βάρος γυναικών άνω των 50 ετών στην αγορά εργασίας καταγγέλλονται συχνότερα από ό,τι μεταξύ άλλων ηλικιακών ομάδων και μπορεί να λαμβάνουν διαφορετικές μορφές. Τα ζητήματα έλλειψης ευκαιριών κατάρτισης και απαρχαίωσης δεξιοτήτων είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τις γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας, λόγω των συχνότερων διακοπών στη σταδιοδρομία τους που οφείλονται σε ευθύνες οι οποίες σχετίζονται με την οικογενειακή τους κατάσταση καθώς και του μειωμένου μορφωτικού τους επιπέδου σε σύγκριση με τους άνδρες της ίδιας ηλικίας. Επιπλέον, προβλήματα υγείας και απαρχαίωσης δεξιοτήτων μπορεί να μην τους επιτρέπουν να διατηρούν τακτικά ωράρια εργασίας, να εργάζονται εντός των ορίων των συνήθων συμβάσεων εργασίας και να επιτυγχάνουν ικανοποιητικά επίπεδα παραγωγικότητας της εργασίας. Όλοι αυτοί οι

παράγοντες μπορεί να ωθήσουν ή να υποχρεώσουν τα ηλικιωμένα άτομα σε πρόωρη συνταξιοδότηση και αδράνεια.

Παρότι τα χαρακτηριστικά και οι αιτίες της ανισότητας μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας σχετίζονται ευθέως με το στάδιο του κύκλου ζωής και στις περισσότερες χώρες της ΕΕ αναγνωρίζεται ευρέως η σπουδαιότητα της προαγωγής μιας προσέγγισης της εργασίας με βάση τον κύκλο ζωής, οι περισσότερες από τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας με σκοπό την προαγωγή της ισότητας των φύλων απευθύνονται σε ενήλικες γυναίκες και άνδρες, αγνοώντας συχνά τη μειονεκτική θέση στην οποία βρίσκονται οι νεότερης και μεγαλύτερης ηλικίας γυναίκες έναντι των ανδρών της ίδιας ηλικίας.

Αν και τα περισσότερα κράτη μέλη αναγνωρίζουν ότι οι μεγαλύτερης ηλικίας γυναίκες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση από την άποψη της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, τα μέτρα που λαμβάνονται για τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας τα τελευταία χρόνια, σε γενικές γραμμές, είτε δεν λαμβάνουν ρητώς υπόψη τη διάσταση του φύλου είτε εν πολλοίς αγνοούν τις διαφορετικές συνθήκες που αντιμετωπίζουν οι άνδρες και γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας. Η προσέγγιση της ενεργού γήρανσης έχει μέχρι στιγμής εστιαστεί σε μεγάλο βαθμό στην απασχολησιμότητα των εργαζομένων, με αποτέλεσμα να διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο οι μεταρρυθμίσεις των συνταξιοδοτικών συστημάτων και των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, με κύριο στόχο τη διά νόμου παράταση της ηλικίας συνταξιοδότησης. Ωστόσο, τα περισσότερα μέτρα στηρίζονται στα κυρίαρχα χαρακτηριστικά της πορείας που ακολουθεί η σταδιοδρομία των ανδρών όσον αφορά την εργασία και τη συνταξιοδότηση και δεν λαμβάνουν ρητώς υπόψη τη διάσταση του φύλου. Έτσι, ενώ την απασχόληση των γυναικών χαρακτηρίζουν οι επανειλημμένες διακοπές της σταδιοδρομίας, η μερική απασχόληση, οι μειωμένες αμοιβές και το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων, σε προχωρημένη ηλικία μπορεί να αντιμετωπίσουν προβλήματα πολλαπλών διακρίσεων. Παραδείγματος χάριν, στην αγορά εργασίας οι γυναίκες συχνά θεωρούνται «ηλικιωμένες» σε πολύ μικρότερη ηλικία από ό,τι οι άνδρες, ενώ οι ευθύνες παροχής φροντίδας μπορεί να αποτελέσουν σημαντικό εμπόδιο για την απασχόληση γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας. Έτσι, δεν έχει αναπτυχθεί ακόμη μια συστηματική και συνολική προσέγγιση των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας που να περιλαμβάνει ειδικά μέτρα υγείας και ασφάλειας στους χώρους εργασίας με μια ρητή στρατηγική ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου. Για να γίνουν καλύτερα κατανοητές η κατάσταση και οι προκλήσεις, καθώς και για να προβλεφθούν οι μελλοντικές τάσεις, πρέπει να συλλεχθούν και να αναλυθούν συγκρίσιμα δεδομένα με βάση το φύλο και την ηλικία.

Ενώ η συνταξιοδότηση είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο οι μεγαλύτερης ηλικίας άνδρες βρίσκονται εκτός της αγοράς εργασίας, η εικόνα παρουσιάζει πιο ανάμεικτα χαρακτηριστικά για τις μεγαλύτερης ηλικίας γυναίκες. Στην περίπτωση τους, οι προσωπικές ή οικογενειακές ευθύνες είναι σημαντικότερος από τη συνταξιοδότηση λόγος για μη συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

Ο τερματισμός της πρακτικής της υποχρεωτικής συνταξιοδότησης, η εξασφάλιση περισσότερων μέσων ενίσχυσης της φροντίδας, ιδίως για τις γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας, και η αντιμετώπιση των αρνητικών στάσεων έναντι ορισμένων εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας όσον αφορά τις προοπτικές τους στην αγορά εργασίας θα μπορούσαν να αυξήσουν σημαντικά την ενεργό συμμετοχή των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας. Πρέπει να εξεταστούν οι δυνατότητες δημιουργίας κατάλληλων ευκαιριών απασχόλησης και ορθών συνθηκών

εργασίας και απασχόλησης που να ενθαρρύνουν τις μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενες να παραμένουν για μεγαλύτερο διάστημα στην αγορά εργασίας.

Ένα ενδιαφέρον γεγονός είναι ότι οι χώρες με υψηλά ποσοστά γυναικείας απασχόλησης παρουσιάζουν επίσης υψηλότερα ποσοστά γονιμότητας, κάτι που σημαίνει ότι η επίτευξη ικανοποιητικής ισορροπίας μεταξύ εργασίας και προσωπικής ζωής ενδέχεται να έχει κρίσιμη σημασία τόσο για το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης των γυναικών όσο και για τη διασφάλιση σχετικά υψηλού ποσοστού γονιμότητας. Η μερική απασχόληση αντιμετωπίζεται ως καλός τρόπος διασφάλισης της σταδιακής μετάβασης από την εργασία στη συνταξιοδότηση, όμως μόλις το 11% των ανδρών και το 38% των γυναικών ηλικίας 55–64 ετών εργάζεται με καθεστώς μερικής απασχόλησης. Ως εκ τούτου, ο χαρακτηριστικός τύπος μετάβασης φαίνεται να είναι ακόμη η μετάβαση από την πλήρη απασχόληση στην πλήρη συνταξιοδότηση.

Οι γυναίκες ως πάροχοι φροντίδας

Οι γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας συνεισφέρουν σημαντικά στην κοινωνία με ποικίλους τρόπους: προσφέρουν βοήθεια στα παιδιά και τα εγγόνια τους αλλά και στους γονείς τους, είναι οι πρωταρχικοί πάροχοι φροντίδας και εργάζονται ως εθελόντριες· ωστόσο, ο ρόλος τους για τη φροντίδα ηλικιωμένων ατόμων δεν εκτιμάται σε ικανοποιητικό βαθμό.

Το θέμα της μακροχρόνιας φροντίδας είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο για μια προσέγγιση με βάση το φύλο, διότι στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες οι γυναίκες αποτελούν την πλειονότητα τόσο των ατόμων που δέχονται υπηρεσίες φροντίδας (λόγω του γενικώς μεγαλύτερου προσδόκιμου επιβίωσής τους) όσο και των παρόχων φροντίδας (συνήθως προσφέροντας μη αμειβόμενη, άτυπη φροντίδα η οποία επηρεάζει συχνά την ποιότητα ζωής τους). Η πλειονότητα των παρόχων φροντίδας για ηλικιωμένα και ανάπηρα άτομα είναι γυναίκες και, λόγω του φαινομένου της γήρανσης του πληθυσμού, το βάρος της φροντίδας που επιφορτίζονται οι γυναίκες αυξάνεται διαρκώς, υποβαθμίζοντας συγχρόνως την ποιότητα της ζωής τους. Στην Ευρώπη, αυξανόμενο μερίδιο του πληθυσμού έχει ανάγκη βοήθειας στην καθημερινή του ζωή, την οποία πολύ συχνά παρέχουν γυναίκες σε εθελοντική βάση. Ορισμένες φορές η ανάγκη διαρκούς βοήθειας μπορεί να υποχρεώσει το άτομο που παρέχει τη φροντίδα να εγκαταλείψει την αγορά εργασίας.

Καθώς τα άτομα που παρέχουν υπηρεσίες φροντίδας στο εσωτερικό της οικογένειας είναι κυρίως γυναίκες άνω των 50 ετών, τα ποσοστά απασχόλησης των οποίων εξακολουθούν να υπολείπονται των στόχων της ΕΕ, η βελτίωση των εργασιακών τους επιλογών θα απαιτήσει νέες πολιτικές και πόρους που θα τους επιτρέπουν να συνδυάσουν την εργασία και την οικογενειακή ζωή και να προωθήσουν τη διαγενεακή αλληλεγγύη στο εσωτερικό των οικογενειών.

Οι γυναίκες υπερεκπροσωπούνται συχνά και με διαρκώς αυξανόμενους ρυθμούς μεταξύ των απομονωμένων ηλικιωμένων, λόγω της αύξησης των διαζυγίων και της μείωσης του προσδόκιμου επιβίωσης των ανδρών. Οι χήρες και οι μοναχικές γυναίκες μεγάλης ηλικίας διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο φτώχειας, απομόνωσης και κοινωνικού αποκλεισμού.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ, οι άτυποι πάροχοι φροντίδας μπορούν να διακριθούν σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη περιλαμβάνει τους συγγενείς, φίλους ή εθελοντές που δεν λαμβάνουν καμία μορφή αποζημίωσης για την εργασία τους. Η δεύτερη κατηγορία

περιλαμβάνει άτυπους παρόχους φροντίδας οι οποίοι λαμβάνουν χρηματικές αμοιβές/επιδόματα στο πλαίσιο προγραμμάτων επιδότησης καθώς και προγραμμάτων επιλογών για καταναλωτές. Πρόκειται συνήθως για συγγενείς ή φίλους. Η τελευταία κατηγορία περιλαμβάνει αδήλωτους/παράνομους άτυπους παρόχους φροντίδας. Πρόκειται για παρόχους φροντίδας οι οποίοι λαμβάνουν κάποιο είδος πληρωμής από τους αποδέκτες των υπηρεσιών τους, χωρίς όμως επίσημη σύμβαση εργασίας. Προκειμένου να αποφευχθεί η τιμωρία των γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας όσον αφορά τα συνταξιοδοτικά τους δικαιώματα όταν χρειάζεται να προσφέρουν μη αμειβόμενη φροντίδα, εγκαταλείποντας έτσι την αγορά εργασίας, θα μπορούσαν να εξεταστούν πολλές επιλογές. Ενόψει της σημασίας της άτυπης φροντίδας σε πολλές κοινωνίες και της κυριαρχίας των γυναικών ως παρόχων φροντίδας, η λήψη μέτρων για την ενίσχυση των άτυπων παρόχων υπηρεσιών φροντίδας μπορεί να επηρεάσει θετικά τις σχέσεις των φύλων όσον αφορά τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και τον συνδυασμό της εργασίας τους στην αγορά και των ευθυνών φροντίδας που αναλαμβάνουν. Η ενίσχυση των άτυπων παρόχων φροντίδας μπορεί να συμπεριλαμβάνει μέτρα ενημέρωσης και κατάρτισης, φορολογικές απαλλαγές και πληρωμές, επαγγελματικές ρυθμίσεις ή πρωτοβουλίες ιδιωτικών φορέων για τη διευκόλυνση του συνδυασμού εργασίας και παροχής φροντίδας. Οι πολιτικές πρωτοβουλίες για την υποστήριξη τόσο της ισότιμης πρόσβασης σε συστήματα μακροχρόνιας περίθαλψης όσο και του έργου των άτυπων παρόχων φροντίδας περιλαμβάνουν: τη χορήγηση άδειας για παροχή φροντίδας, συνταξιοδοτικές πιστώσεις, παροχές σε χρήμα ή σε είδος, καθώς και ευέλικτα ωράρια εργασίας. Η παροχή υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης μπορεί να επιτρέψει στις γυναίκες να διατηρήσουν την εργασία τους και να επηρεάσει θετικά την ισορροπία μεταξύ των δύο φύλων όσον αφορά την ποιότητα ζωής και την κοινωνική ένταξη, τόσο για τους παρόχους όσο και για τους δικαιούχους φροντίδας. Επιπλέον, σε λίγα κράτη μέλη η γονική άδεια έχει επεκταθεί και στους παππούδες και γιαγιάδες. Ωστόσο, οι πρωτοβουλίες του είδους αυτού παραμένουν εξαιρετικές περιπτώσεις.

Προβλήματα υγείας των γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας

Υπάρχουν νόσοι οι οποίες είναι πιθανότερο να επηρεάζουν τις γυναίκες παρά τους άνδρες. Συνεπώς, μια εξειδικευμένη προσέγγιση με γνώμονα το φύλο θα μπορούσε να φανεί χρήσιμη. Υπάρχουν τομείς οι οποίοι θα μπορούσαν να ωφεληθούν τα μέγιστα από την προώθηση ερευνών με βάση το φύλο και στους οποίους τα αποτελέσματα θα ωφελούσαν την υγεία των γυναικών. Όσο μεγαλώνουν, οι γυναίκες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες σε νόσους που σχετίζονται με την ηλικία, όπως ο καρκίνος του μαστού, οι διαταραχές της μνήμης (π.χ. άνοια και Αλτσχάιμερ), η οστεοπόρωση και η ρευματοειδής αρθρίτιδα. Σύμφωνα με την ΠΟΥ, το 40% του συνόλου των γυναικών άνω των 50 ετών θα υποστεί ένα κάταγμα λόγω οστεοπόρωσης. Επιπλέον, οι επιπλοκές λόγω στεφανιαίας νόσου παρουσία διαβήτη ή υπέρτασης είναι πιο κοινές μεταξύ των γυναικών από ό,τι μεταξύ των ανδρών.

Η πρόληψη έχει κρίσιμη σημασία. Σε ορισμένα κράτη μέλη, όχι όμως σε όλα, εφαρμόζονται ήδη προγράμματα προληπτικού ελέγχου με βάση το φύλο.

Σε ορισμένα κράτη μέλη παρέχονται δωρεάν προγράμματα πρόληψης του καρκίνου του στήθους για τις γυναίκες ηλικίας 50-69 ετών, τα οποία εντάσσονται στο σύστημα υποχρεωτικής ασφάλισης υγείας. Επιπλέον, σε ορισμένα κράτη μέλη, οι γυναίκες αυτής της ηλικιακής ομάδας λαμβάνουν προσωπική γραπτή πρόσκληση για τη διενέργεια προληπτικής μαστογραφίας ανά διατία.

Οι περισσότερες πολιτικές και προγράμματα δεν λαμβάνουν υπόψη το φύλο, δεν απευθύνονται ρητώς στις γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας, αλλά αποβλέπουν μάλλον στην κοινωνική ένταξη πιο γενικών «ευάλωτων ομάδων».

Οι πολλαπλές διακρίσεις επηρεάζουν γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας οι οποίες υφίστανται διακρίσεις όχι μόνον με βάση την ηλικία, το φύλο και την κατάσταση της υγείας τους, αλλά, αν ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, και από άλλες απόψεις. Άλλωστε, η τρέχουσα οικονομική κρίση έχει σημαντικές επιπτώσεις για τις γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας οι οποίες υφίστανται ήδη διακρίσεις για λόγους υγείας ή αναπηρίας, καθώς και για την πρόσβασή τους σε βασικές υπηρεσίες, ιδίως υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας φροντίδας, λόγω τρεχουσών ή μελλοντικών δημοσιονομικών περικοπών.

Τέλος, η ορθή διαχείριση της διαδικασίας γήρανσης του πληθυσμού και οι αναπόφευκτες κοινωνικές αλλαγές μπορούν να συνεισφέρουν στην άσκηση ορθότερων οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών. Είναι αναγκαίο να ξεπεραστεί η κυρίαρχη πολιτική ρητορική που αντιμετωπίζει τη γήρανση του πληθυσμού ως κοινωνικό και οικονομικό βάρος για την κοινωνία. Είναι κρίσιμο να συνυπολογίζονται οι πτυχές του φύλου και της ηλικίας σε όλες τις πολιτικές ενεργού γήρανσης σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ημερομηνία της έγκρισης	13.7.2011
Αποτέλεσμα της τελικής ψηφοφορίας	+ : 26 - : 1 0 : 3
Βουλευτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Regina Bastos, Edit Bauer, Marije Cornelissen, Silvia Costa, Edite Estrela, Ilda Figueiredo, Zita Gurmai, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Nicole Kiil-Nielsen, Astrid Lulling, Barbara Matera, Angelika Niebler, Siiri Oviir, Antonyia Parvanova, Nicole Sinclaire, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Eva-Britt Svensson, Britta Thomsen, Marina Yannakoudakis, Anna Záborská
Αναπληρωτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Izaskun Bilbao Barandica, Vilija Blinkevičiūtė, Christa Kläβ, Mojca Kleva, Mariya Nedelcheva, Norica Nicolai, Χρυσούλα Παλιαδέλη, Αντιγόνη Παπαδοπούλου, Sirpa Pietikäinen
Αναπληρωτές (άρθρο 187, παρ. 2) παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Jacek Włosowicz